

שעשו למבוי, וכדתנן במתניתין לקמן דף עג א: אם נשתתפו במבוי, מותר כאן [במבוי], ומותר כאן [בחצר].

אמר ליה אביי: הא לא שתפינן?!

אמר רבה: **נימרו ליה לנכרי ליתי ליה** [נאמר לנכרי להביא לתינוק].

אמר אביי: בעי [רציתין] לאותביה למר [לרבה], ולא שבקן רב יוסף [ולא הניח לי רב יוסף להקשות על רבה].

דאמר רב [יוסף, אמר רב] כהנא: כי הוינן בי רב יהודה, הוה אמר לן: באיסור דאורייתא שחכם מורה בו היתר, ויש בתלמידים מי שיוודע להשיב, מותבינן תיובתא לחכם, וחרר עבדינן מעשה.

אבל **בדרבנן** כגון: עירובי חצרות, שבקינן לחכם לעשות כהוראתו ועבדינן מעשה, וחרר מותבינן תיובתא, ללמוד אם יפה הורה.

לבתר הכי — שעשו מעשה על פי רבה ואמרו לנכרי להביא חמין לתינוק — **אמר ליה רב יוסף לאביי** — **מאי בעית לאותביה למר** [מה רצית להקשות לרבה על הוראתו]?

אמר תמה אביי לרב יוסף [על פי גירסת הרש"ש]: **הזאה על טמא מת ממי פרה אדומה, אינה אסורה בשבת אלא משום שבות מדרבנן, ואמירה לנכרי לעשות בשבת, אף היא אסורה משום שבות!**

מה הזאה שהיא שבות, ואפילו הכי אינה טו-א דוחה את השבת אף במקום מצוה, כגון: טמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב פסח שחל בשבת, אסור להזות, אף על גב שיידחה מעשית פסח, כדתנן בפסחים.

אף אמירה לנכרי שבות, ואינה דוחה את השבת אפילו במקום מצוה. והיכי שרינן אמירה לנכרי כדי לקיים מצות מילה?!

אמר תמה ליה רב יוסף: וכי לא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה כגון הזאה, לשבות דלית ביה מעשה כגון אמירה לנכרי?!

הרי ודאי שאני, ואמירה לנכרי שאין בו מעשה אלא אמירה בעלמא [ריטב"א] דוחה את השבת במקום מצוה. (38)

אמר ליה רבה בר רב הונן לאביי: וכי האיך אפשר, דמבואה דאית ביה תרתי גברי רברבי כרבנן [אתה ורבה הדריים בה], **לא ליחוי ביה לא עירוב ולא שיתוף, וכדאמרינן לעיל דלא עירבו ולא נשתתפו?!** (39)

אמר ליה אביי לרבה בר רב תנן: וכי מאי נעביד [מה יכולים אנו לעשות]?!?

מר [רבה], לאו אורחיה [אין כבודן] לחזר על בני המבוי ולגבות השיתוף!

אנא, טרידנא בגירסאי [טרוד אני בלימודי]!

אינהו [שאר בני המבוי] **לא משגחי** [לא איכפת להו]!

38. נתבאר על פי גירסת הב"ח, דלא גרסינן: "דהא מר לא אמר לנכרי זיל אחים". וראה בראשונים כאן.

39. וכתב הריטב"א: מהכא שמעינן, דלא מיבעי ליה לצורבא מרבנן, לגור במבוי וחצר שאינם מעורבים. והטעם, כדי שלא יבואו לטלטל באיסור משנה ברורה שסו — יג.

תניא, אין משתתפין באוצר [בדבר האצור, כגון חבית]. כי "אין ברירה" לומר איזה רביעית שבתוכו הוי לשם שיתוף, ולכן, כי מסתפק מן החבית — איכא למימר שנסתפק מזו של שיתוף. (41)

ותמהינן: **והא תניא: משתתפין באוצר?!**

אמר רב אושעיא: לא קשיא.

הא דתניא אין משתתפין באוצר, בית שמאי היא דסבירא להו אין ברירה, וכדמפרש הגמרא ואזיל.

והא דתניא משתתפין — בית הלל היא, דסבירא להו יש ברירה. (42)

דתנן:

אם היה מת בבית, והיו נמצאים כלים בתוך חלל הפתח, בעובי האיסקופה — הרי הם נטמאים באוהל המת. ואף על פי שיש דלת סגורה החוצצת ביניהם לחדר הרי הם נטמאים, מפני שהם נמצאים במקום ש"סוף טומאה לצאת" דרך הפתח.

הוא דסבר דפליגי בית שמאי ובית הלל בפלוגתא דברירה, ולבית הלל יש ברירה. אבל אביי דאמר אין משתתפין באוצר משום דאין ברירה, סבר דבין בית שמאי ובין בית הלל סבירא להו דאין ברירה, ומפרש פלוגתא דבית שמאי ובית הלל דלקמן באופן אחר. וסתירת הברייתות יפרש אביי, דתנאי אחרני היא דפליגי ביש ברירה ולא בית שמאי ובית הלל, והוא פסק כמאן דאמר אין ברירה.

ואי אקני להו פיתא בסלא [כלומר: אין צורך לגבות מבני המבוי, אלא היה לי להקנות להם חלק בפת שבסל שלי], הא לא אפשר לי.

כיון דאי בעו לה מינאי [אם היה אחד מבני המבוי, מבקש ממני את החלק שלו במבוי כדי לאוכלו] **ולא אפשר לי לוותר משלי** [בכל שבת, כן כתב רש"י] **וליתבה נחלייהו** — **בטיל שיתוף**. כי נמצא שאין בלבי לתת להם חלק בשיתוף.

דתניא: אחד מבני מבוי שביקש יין ושמן — **מן השיתוף — ולא נתנו לו — בטל השיתוף**. (40)

אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי: **ונקני להו מר** [כבודו, ולאביי קאמר — ריטב"א] לצורך שיתוף במבוי [תוספות. וכן משמע ברש"י], **רביעתא דחלא** [רביעית חומץ] **בחביתא**, שהוא דבר שאין מקפידין עליו [ויש בו מזון שתי סעודות כשיעור הצריך לשיתוף, על ידי טיבול — ריטב"א]. ונעמיד החבית בחצר, ונסמוך על רביעית חומץ שבה לצורך כל השנה כולה?!

[אמר ליה — ריטב"א בשם יש ספרים]:

40. וכתב הריטב"א: הכא מיירי במי שזיכה משלו לכל בני המבוי, דכיון דקפיד עליה לאו זיכוי גמור הוא. וראה עוד שם בשם הראב"ד.

41. אבל אי הוה סבירא לן "יש ברירה", היינו אומרים, שמה שנסתפק מן החבית, הוברר הדבר שאינו של שיתוף.

42. וכתבו התוספות והריטב"א: רב אושעיא

ודבר זה אין בו טעם, אלא הלכה למשה מסיני הוא! (43)

היה **המת בבית**, ולו **בית פתחים הרבה**, וכולן סתומין — הכלים הנמצאים בפתחים **כולן**, ואפילו הכלים הנמצאים בחלונות שיש בהן רק טפח על טפח, **טמאין**.

שהרי אין אנו יודעין באיזה פתח יוציא את המת, ועל כן כולן טמאין בודאי, מפני דלא מוכחא מילתא באיזה פתח יוציאנו למת, לכן כולם נחשבים כמקום שסוף טומאה לצאת בו.

נפתח אחד מהן מהפתחים, וגודלו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יותר, הרי הוא פתח **טמא**, שנטמאים כל הכלים המצויים בפתח הזה. ואילו **כולן**, הכלים הנמצאים בפתחים האחרים **טהורין**.

כי בודאי באותו פתח הפתוח יוציאנו.

וכן אם **חישב להוציא** למת **באחד מהן** [מהפתחים].

או שחישב להוציא **בחלון שיש בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים** —

מציל אותו הפתח שחישב עליו **על כל הפתחים כולן**.

אלא שנחלקו בהם בית שמאי ובית הלל:

בית שמאי אומרים: והוא שחישב, או שנפתח הפתח — **עד שלא ימות המת**. שאז שאר הפתחים טהורין לגמרי.

אבל אם נפתח או חישב על הפתח לאחר שימות המת, יש חילוק בין מחשבה לבין נפתח:

אם לא נפתח פתח, אלא רק חישב על פתח במחשבה בעלמא, הרי כיון שירדה טומאה כשמת המת אל כל הפתחים — לא סלקא מינייהו הטומאה.

ואפילו יביאו כלים חדשים לאותן פתחים אחר מחשבה על פתח מסוים — הרי הן טמאין.

אבל אם נפתח פתח אחד, הרי מכאן ואילך — כיון שעשה מעשה של פתיחה — סלקא טומאה משאר הפתחים.

אבל הכלים שהיו שם קודם שנפתח הפתח — הרי הן טמאין.

ובית הלל אומרים: אף שחישב או נפתח **משימות המת**, אמרינן "יש ברירה". והוברר הדבר למפרע, שבשעת מיתת המת היתה דעתו שעומד המת להוציא בפתח הזה.

ונמצא, שמעולם לא נחתא לשאר הפתחים טומאה.

ולפיכך: רק אותו פתח טמא, והשאר טהורין לגמרי.

הרי חזינן, דפליגי בית שמאי ובית הלל בכרירה.

החזק ינוקא דאישתפוך חמימיה, שנשפכו המים החמים שהוכנו לרחיצת התינוק קודם

43. כן כתב רש"י כאן, ובביצה דף לזא. אבל בביצה דף י א כתב — וכן דעת הרבה ראשונים — שדין זה הוא מדרבנן.

ציור 4

המילה. (44)

אמר לחו רבא: נישוייליה לאומיה אי צריכא [נשאל לאמו אם צריכה היא שיחמו מיס חמים בשבילה כדי לשתות]. וקיימא לך, שיוולדת אחר שבעה ימים מהלידה, אף שאין מחללין עליה את השבת [ואפילו אמרה צריכה אני], על ידי נכרי מחללין.

ונחים ליה מיס חמים לתינוק על ידי נכרי, אנב אימיה, שישים בכלי יותר מן הצריך לאם, בשביל התינוק.

אמר תמה ליה רב משרשיא לרבא: והא קא חזינן לאימיה דקא אכלה תמרי! הרי שאין צריכה חמין כלל, אלא אוכלת צונן.

והאיך נאמר לנכרי להחם לה חמין שאין צריכה להם!?

אמר ליה רבא לרב משרשיא: לעולם היוולדת צריכה לשתות מיס חמים. ומה שאנו רואים שהיא אוכלת דברים צוננים, **אימור, תונבא בעלמא הוא דנקט לה** [שנבהלת מכובד החולי, ואינה יודעת מה שהיא אוכלת — רבינו יהונתן].

ההוא ינוקא דאישתפוך חמימיה, והיו חמין בחצר אחרת, בביתו של רבא, והיה פתח בין החצרות, אלא שלא עירבו.

אמר לחו רבא: פנו לי מאני מבי גברי לבי נשי, [פנו את הכלים שלי מבית האנשים הפתוח לחצר, לבית הנשים הפנימי שאינו

פתוח לחצר]. **ואיזיל, ואיתיב התם** [ואלך ואשב בבית הנשים הפנימי], **ואיבטיל לחו** [לבני החצר השניה] **הא חצר דידי,** ויוכלו לטלטל החמין מחצרי לחצרם! [צ'ורבעמ' הבא]

והוצרך רבא להעביר כליו לחדרים הפנימיים שאינם פתוחים לחצר, כי מאחר שביטל רשותו לבני חצר האחרת אסור הוא להוציא מביתו לחצר, כיון שנעשית של אחרים, ומשום גזירה שמא יבוא להוציא [ריטב"א]. ביקש שיפנו כליו מהחדרים הפתוחים לחצר.

אמר תמה ליה רבינא לרבא: והאמר **שמואל:** אין ביטול רשות מחצר לחצר [כדאמרן לעיל דף סו ב]!?

אמר ליה רבא: אנא, כרבי יוחנן סבירא לי. **דאמר — לעיל דף סו ב — יש ביטול** רשות אפילו מחצר לחצר, ואפילו כשאין אוסרות זו על זו, כי הך דהכא.

אמר ליה רבינא לרבא: **ואי לא סבר לה מר כשמואל,**

נתיב מר ברוכתיה. כלומר: למה העברת סו-ב כליך לבית הנשים? השאר כליך במקומם, **וניבטיל לחו לדידהו,** לבני החצר האחרת עד שיעבירו החמין לחצרם. **זניהדרו אינהו —** אחר שיעבירו החמין — **וניבטלו ליה למר** את רשותך שהיה לך בחצר, ותוכל לטלטל מביתך לחצר.

דהא אמר רב [ופליג אשמואל]: **מבטלין לזה, וחוזרין ומבטלין לזה!** (45)

חילול עדיף טפי, אם אין שהיה בדבר.

45. וביאר הריטב"א: כיון שתיכף שיביאו את החמין יכולין לחזור ולבטל רשות שנתן להם,

44. תוספות גיטין דף ח ב, רבינו יהונתן וריטב"א. והוסיף הריטב"א: יש לומר דמיירי אף אחר המילה, ולרוחצו בחמין אחרי המילה. ואף דסכנה היא, מכל מקום, כל היכא דאפשר בלא